

NEPŮVODNÍ DRUHY ŽIVOČICHŮ VE SVĚTLE UNIJNÍ A ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY*

BARBORA KRÍŽOVÁ**

Abstract: Alien Animal Species in the Light of European Union and Czech Law

This article looks into the EU and Czech legal regulation of management of alien animal species. It deals with the legislation while relevant regulations and directives of the European Union and national legal regulation dealing with the issue are mentioned. Particular attention is paid to Regulation (EU) No 1143/2014 and Act No. 114/1992 Coll., on Nature and Landscape Protection, as amended, which are essential in this area. The aim of the article is to describe and analyse the legal regulation concerning alien animal species and to propose potential amendments which would be convenient for the need of practice.

Keywords: alien species; invasive species; Regulation 1143/2014; Act No. 114/1992 Coll.

Klíčová slova: nepůvodní druhy; invazní druhy; nařízení 1143/2014; zákon č. 114/1992 Sb.

DOI: 10.14712/23366478.2019.28

1. ÚVOD

Nepůvodní druhy živočichů i rostlin jsou lidmi zavlékány mimo svůj přirozený areál rozšíření již po tisíciletí. Nicméně zlepšení dopravy, mezinárodního obchodu a globalizační procesy toto zavlékání velmi usnadnily a do budoucna se předpokládá, že šíření nepůvodních druhů bude pokračovat.¹ Na rozdíl od přirozeného šíření druhů je u zavlékání nepůvodních druhů tedy nezbytným faktorem člověk. Právě jeho činnost napomáhá nepůvodním druhům překonávat biogeografické bariéry neboli hranice jejich přirozeného prostoru.

* Tento příspěvek vznikl s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., RVO: 68378122. Příspěvek byl zčásti publikován v rámci diplomové práce s názvem Právní regulace nakládání s nepůvodními druhy živočichů na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze.

** Autorka působí na Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i.

¹ SUNDSETH, K. *Invasive Alien Species: a European Union response* [online]. [cit. 12. 2. 2019]. Dostupné na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6f9e5ecf-c81f-11e6-a6db-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>.

Ve většině případů se nepůvodní druhy nedokáží novému okolí přizpůsobit a zavlečení je tedy neúspěšné.² Jindy však druhy přežijí, zdomácní a začnou se rozmnožovat. V horším případě začnou být invazní, tedy mají negativní vliv na přirozenou biodiverzitu. Kromě ohrožení biologické rozmanitosti představují invazní nepůvodní druhy také ekonomickou hrozbu. Škody, které způsobují, a náklady nezbytné na jejich kontrolu dosahují jen v Evropské unii každoročně několika miliard eur. Zároveň nesmíme zapomínat ani na jejich dopad na lidské zdraví kvůli schopnosti přechovávat parazity a přenášet patogeny.³

Z výše uvedeného vyplývá, že nepůvodní druhy jsou opravdu velkým problémem, který je třeba řešit.

2. VZTAH POJMŮ NEPŮVODNÍ DRUH A INVAZIVNÍ NEPŮVODNÍ DRUH

Terminologie je v oblasti nepůvodních druhů poměrně problematická, protože jejich existence představuje globálním problémem, tudíž stejné jevy bývají nazývány různě a naopak jeden výraz může označovat různé jevy. Situaci ještě zhoršuje fakt, že mnoho právních předpisů ani neobsahuje definici pojmu „nepůvodní druh“ nebo „invazní nepůvodní druh“. Terminologii by tedy bylo vhodné sjednotit. O to se pokusila např. konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, jejíž návrh definice⁴ přijala Rada Evropy, Mezinárodní svaz ochrany přírody (dále jen „IUCN“) a Evropská komise.⁵

Nepůvodní druh („alien species“) je druh vyskytující se v cizím prostředí. Z biologického hlediska je druh původní ve svém minulém nebo současném přirozeném biotopu nebo ekosystému, ve kterých žil nebo žije, nebo v rámci oblasti svého přirozeného potenciálu rozptýlení, tedy oblasti, do které se může dostat za pomoci vlastních noh, křídel, vodní a větrné disperze, ačkoliv se zde nachází jen zřídka. Pokud se druh nachází mimo tuto oblast, považuje se za nepůvodní.⁶

Většina nepůvodních druhů ani nepředstavuje hrozbu, jelikož se v novém prostředí buď vůbec neuchytí, nebo se sice uchytí, ale nemají negativní dopad na původní druhy. Samotná preambule nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů⁷ (dále

² PLEŠNÍK, J. Někdo to rád horké. *Ochrana přírody*. Praha: AOPK, 2011, č. 5, s. 26–29.

³ Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 3. prosince 2008 – Plán strategie EU pro invazní druhy [online]. [cit. 2. 2. 2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0789:FIN:CS:PDF>.

⁴ Definice je obsažena v rozhodnutí COP 6 VI/23, které bylo přijaté konferencí smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti v roce 2002.

⁵ MLÍKOVSKÝ, J. – STÝBLO, P. *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*. Praha: ČSOP, 2006, s. 12–13.

⁶ SHINE, C. – WILLIAMS, N. – GÜNDLING, L. *A Guide to Designing Legal and Institutional Frameworks on Alien Invasive Species*. Gland, Cambridge a Bonn: IUCN, 2000, s. 1–2.

⁷ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů [online]. [cit. 16. 2. 2019]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143&from=CS>.

jen „nařízení o invazních nepůvodních druzích“) uvádí, že výskyt nepůvodních druhů v nových lokalitách není vždy důvodem ke znepokojení. Ne každý nepůvodní druh je tedy invazní.

Invazní nepůvodní druh („invasive alien species“) je pak podle IUCN takový nepůvodní druh, který se uchytí v přírodních nebo přirozených ekosystémech a prostředí, je prostředkem změny a ohrožuje přirozenou biologickou rozmanitost.⁸ Početnost takového druhu narůstá na úkor původních druhů, které mohou být potravou pro invazní druhy, čímž může dojít k jejich vyhubení, nebo se jejich stanoviště změní vlivem invazních druhů natolik, že nejsou schopny v něm nadále přežít.⁹

Při volbě české terminologie dochází k počestřování mezinárodních výrazů, což s sebou nese problémy, jako třeba v případě pojmu „invasive“. V češtině pro něj existují dva české pojmy – invazní a invazivní. Invazní znamená, že podniká invazi, tedy náhle osidluje nové území větším počtem jedinců. Pojem invazivní se používá v medicíně a znamená, že narušuje okolní vazivo. Pokud tedy chceme vyjádřit, že některý druh je nejen nepůvodní, ale je určitým způsobem i škodlivý, měli bychom používat pojem invazivní.¹⁰ Na druhou stranu však oficiální překlad nařízení o invazních nepůvodních druzích používá pojem invazní, a proto je tento pojem použit i v tomto příspěvku.

3. PRÁVNÍ ÚPRAVA EVROPSKÉ UNIE

Nepůvodní druhy živočichů nerespektují v přírodě státní hranice, a proto nelze problematiku řešit efektivně pouze na vnitrostátní úrovni. Na úrovni Evropské unie jsou nepůvodní druhy řešeny na úrovni primárního a hlavně sekundárního práva. Vedle primárních a sekundárních pramenů se v oblasti ochrany životního prostředí navíc uplatňují i koncepční nástroje, jako jsou strategie nebo akční plány. Zatím poslední, 7. akční program¹¹ s názvem „Spokojený život v mezích naší planety“ přijala Evropská komise pro období 2014–2020. Jeho cílem je mimo jiné podle čl. 2 odst. 1 písm. a) chránit, zachovávat a rozvíjet přírodní bohatství Unie. Akční program v bodě 18 přílohy uvádí, že nepůvodní invazní druhy představují pro zdraví rostlin, zvířat i lidí, životní prostředí a hospodaření větší riziko, než se dříve odhadovalo, a proto upozorňuje na to, že je třeba zintenzivnit provádění Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 a plnit její cíle. Tato strategie identifikuje rozšiřování nepůvodních invazních druhů jako jeden z klíčových faktorů úbytku biologické rozmanitosti. Obsahuje celkem 6 cílů, které spolu navzájem souvisí, přičemž cíl 5 požaduje identifikaci nepůvodních invazních druhů a způsobů jejich šíření, nad kterými je třeba zajistit dohled, aby se

⁸ IUCN Guidelines for the Prevention of Biodiversity Loss Caused by Alien Invasive Species [online]. [cit. 16. 2. 2019]. Dostupné na: http://www.issg.org/pdf/guidelines_iucn.pdf.

⁹ PRIMACK, R. B. – KINDLMANN, P. – JERSÁKOVÁ, J. *Úvod do biologie ochrany přírody*. Praha: Portál, 2011, s. 158.

¹⁰ MLÍKOVSKÝ, J. – STÝBLO, P. *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*. Praha: ČSOP, 2006, s. 12–13.

¹¹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU ze dne 20. listopadu 2013 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“ [online]. [cit. 2. 2. 2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D1386&from=CS>.

zabránilo zavlečení a uchycení nových nepůvodních invazních druhů, a dále stanovení prioritních druhů, které budou předmětem kontroly nebo eradikace.

Již v preambuli Smlouvy o Evropské unii, jakožto jednoho z hlavních pramenů primárního práva, se státy zavázaly k ochraně životního prostředí. Životnímu prostředí se pak věnuje i celá hlava XX. Smlouvy o fungování Evropské unie, která je dalším z hlavních pramenů primárního práva. Její článek 191 odst. 1 vyjmenovává cíle, na kterých je politika Unie v oblasti životního prostředí postavena. Mezi těmito cíli je i zachování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí nebo podpora opatření na mezinárodní úrovni určených k řešení regionálních a celosvětových problémů životního prostředí. Podle článku 192 odst. 1 pak Evropský parlament a Rada rozhodne v rámci řádného legislativního procesu, jakou činnost bude Unie vyvíjet, aby bylo těchto cílů dosaženo. V souladu s těmito ustanoveními bylo přijato právě i nařízení o invazních nepůvodních druzích, které je spolu s nařízením Rady (ES) č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře¹² (dále jen „nařízení o cizích druzích v akvakultuře“) základním právním pramenem z oblasti sekundárního práva.

3.1 SMĚRNICE O STANOVIŠTÍCH A SMĚRNICE O PTÁCÍCH

Právní úprava invazních nepůvodních druhů je řešena v rámci právní úpravy ochrany biologické rozmanitosti, a proto jsou základem této úpravy směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále jen „směrnice o stanovištích“), a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (dále jen „směrnice o ptácích“).

Cílem směrnice o stanovištích je podle čl. 2 odst. 1 zajistit biologickou rozmanitost prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na území členských států. Podle čl. 22 písm. b) členské státy při provádění ustanovení této směrnice zajistí, aby při vysazení jakéhokoliv na jejich území nepůvodního druhu do volné přírody nedošlo k poškození přírodních stanovišť v jejich přirozeném areálu rozšíření nebo původních volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Členské státy takové vysazování zakáží, pokud to považují za nezbytné.

Cílem směrnice o ptácích je podle čl. 1 zajistit ochranu všem druhům ptáků, kteří se přirozeně vyskytují ve volné přírodě na evropském území členských států EU. Podle čl. 11 členské státy dbají na to, aby při vysazování druhů ptáků, kteří se ve volné přírodě na evropském území členských států nevyskytují, nedošlo k nepřiznivému ovlivnění místních rostlin a živočichů.

3.2 NAŘÍZENÍ O INVAZNÍCH NEPŮVODNÍCH DRUZÍCH

S účinností od 1. ledna 2015 je nařízení o invazních nepůvodních druzích prvním právním předpisem EU, který řeší danou problematiku komplexně. Úprava byla

¹² Nařízení Rady (ES) č. 708/2007 ze dne 11. června 2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře [online]. [cit. 16. 2. 2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0708&from=CS>.

dříve řešena především na vnitrostátní úrovni, ale nebyla dostatečná, jelikož se soustředila spíše na minimalizaci již způsobených škod, než na prevenci, která je v této oblasti klíčová. Dalším nedostatkem bylo to, že úprava nebyla sjednocená, tudíž různé státy upravovaly danou problematiku různým způsobem.¹³

Pro účely nařízení se za nepůvodní druhy považují podle čl. 3 odst. 1 „živi jedinci druhu, poddruhu nebo nižšího taxonu živočichů, rostlin, hub nebo mikroorganismů zavlečených nebo vysazených mimo svůj přirozený areál; patří sem všechny části, gamety, semena, vejce nebo propagule těchto druhů, jakož i kříženci, odrůdy či plemena, které mohou přežít a následně se rozmnožovat“. Invazním je pak nepůvodní druh, pokud u něj bylo zjištěno, že jeho zavlečení či vysazení nebo šíření ohrožuje biologickou rozmanitost a související ekosystémové služby nebo na ně má nepříznivý dopad.¹⁴

Primárním opatřením je samozřejmě prevence, tedy zamezení zavlečení nebo vysazení, které je nákladově efektivnější než jakákoliv následná reakce a představuje vždy nejmenší dopad na životní prostředí.¹⁵ Ta spočívá v relativním zákazu dovozu, držení, chování, přepravy, využívání nebo výměny a rozmnožování invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii, pro které lze vydat povolení z důvodu výzkumu nebo ochrany *ex situ*, a v absolutním zákazu jejich uvádění na trh a do životního prostředí.

Pokud již dojde k zavlečení či vysazení, nařízení upravuje další opatření, která mají být použita. Eradikace, tedy úplné a trvalé vymýcení populace, je považována za nejúčinnější, a proto by měla být využita, pokud je nově zjištěný výskyt včas odhalen a počet jedinců je tedy stále ještě omezený. Může jít např. o jednorázový odstřel nebo vypuštění nádrže a její vyčištění.¹⁶ Měly by být zvažovány hlavně neletální prostředky, nicméně nařízení dovoluje i ty letální. Při uplatňování těchto opatření členská státy zaručí, že budou zvířata ušetřena zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.¹⁷

Jestliže eradikace nemůže být provedena, protože již není možná nebo by náklady na ní převažovaly nad dlouhodobými přínosy, přejde se k opatření pro izolaci a kontrolu, aby se populace invazního nepůvodního druhu nešířily mimo invalidovanou oblast. Je tedy nezbytné, aby byl výskyt invazního nepůvodního druhu zjištěn co nejdříve. Za tímto účelem mají státy povinnost podle článku 14 zřídit systém dohledu zaměřený na invazní nepůvodní druhy z unijního seznamu, který bude obsahovat údaje o jejich výskytu. V České republice byl tento systém zřízen dokonce ještě před tímto nařízením. Jeho provoz zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny a můžeme ho nalézt na jejich webových stránkách.¹⁸

¹³ PLESNÍK, J. Evropská unie versus invazní nepůvodní druhy: pomůže nová legislativa? *Živa*, 2017, č. 1, s. XIX–XXI.

¹⁴ Článek 3 odst. 2 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů [online]. [cit. 16. 2. 2019]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143&from=CS>.

¹⁵ LOCKWOOD, J. L. – HOOPEES, M. F. – MARCHETTI, M. P. *Invasion Ecology*. Second Edition. Chichester: Wiley-Blackwell, 2013, s. 299–333.

¹⁶ GÖRNER, T. Invazní druhy v EU a u nás – co nového? *Krásna našeho domova*, 2017, č. podzim/zima, s. 24–25.

¹⁷ Článek 17 odst. 2 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů [online]. [cit. 16. 2. 2019]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143&from=CS>.

¹⁸ GÖRNER, T. Invazní druhy v EU a u nás – co nového? *Krásna našeho domova*, 2017, č. podzim/zima, s. 24–25.

Pokud členský stát zjistí, že je na jeho území invazní nepůvodní druh s významným dopadem na Unii již značně rozšířen, zavede regulační opatření, aby byl minimalizován dopad na biologickou rozmanitost. Regulační opatření mají odpovídat dopadu na životní prostředí a být přizpůsobena podmínkám státu, tudíž členský stát sám rozhodne o tom, jakým způsobem bude opatření provedeno. Může mít jak letální, tak neletální účinky a je provedeno k eradikaci, kontrole nebo izolaci populace. Členský stát tudíž nemusí přistoupit rovnou k eradikaci druhu. Zvířata mohou být např. chycena a předána zoo, ve které mohou dožít svůj život.

U tohoto nařízení bych vyzdvihla možnost, že si nekomerční vlastníci mohou podle článku 31 ponechat své zvíře v zájmovém chovu, které patří mezi invazní nepůvodní druh s významným dopadem na Unii, do konce jejich přirozeného života za splnění dvou podmínek. Zaprvé byla tato zvířata v držení ještě před tím, než byla zařazena na unijní seznam. To je zcela v souladu s principem právní jistoty, protože vlastník nemohl dopředu vědět, že se zvíře, které má v zájmovém chovu, objeví na unijním seznamu. Druhou podmínkou pak je, že jsou tato zvířata držena v oddělených prostorách a jsou zavedena veškerá vhodná opatření, aby bylo zajištěno, že nemohou uniknout nebo se rozmnožovat. Nařízení nestanoví konkrétní způsob, jak má být toto zajištěno, takže se nemusí jednat přímo o kastraci, postačí např. oddělený chov samců a samic nebo používání antikoncepce. Povinnost znemožnit reprodukci a nechat jednotlivce přirozeně dožít se vztahují i na chovatelská zařízení jako jsou třeba zoologické zahrady.

V souvislosti s možností ponechat si zvíře v zájmovém chovu však nastávají dva problémy. Zaprvé není jasné, jak se má prokazovat, že bylo zvíře v držení ještě před tím, než bylo zařazeno na unijní seznam. Platná právní úprava nestanovuje vlastníkům těchto zvířat, aby si v přechodné době např. opatřili potvrzení toho, že zvíře mají v držení ještě před jeho plánovaným zařazením na unijní seznam. Zadruhé vzhledem k nedotknutelnosti obydlí stanovené v rámci České republiky článkem 12 Listiny základních práv a svobod by byla kontrola toho, zda byla za účelem zamezení úniku a rozmnožování provedena vhodná opatření, velmi obtížná.

Co se týče komerčních chovatelů, nařízení pro ně také stanoví přechodná opatření, a to v článku 32. Podle něho mohou živé jedince druhu zařazeného na unijní seznam prodat nebo předat do zařízení, které se zabývá ochranou *ex situ* (např. zoologická zahrada), a za tímto účelem je držet a přepravovat, a to po dobu 2 let od jejich zařazení na unijní seznam. Otázkou však je, jaký zájem o tyto jedince budou zařízení mít. Pro komerční chovatele proto bude bohužel možná „pohodlnější“ zvolit druhou možnost, kterou je utracení nebo usmrcení humánním způsobem. Další možností je prodat nebo předat živého jedince nekomerčnímu uživateli, a to po dobu 1 roku od zařazení druhu na unijní seznam. V tomto ale shledávám rozpor s výše zmíněnou možností nekomerčního chovatele ponechat si jedince pouze v případě, že ho držel ještě před tím, než byl zařazen na unijní seznam. Není tedy možné, aby nekomerční vlastník začal držet nebo chovat jedince po jeho zařazení na unijní seznam, jelikož by to bylo v rozporu s omezeními uvedenými v článku 7.

Ačkoliv má právní úprava formu nařízení, tak možnost, aby členský stát rozhodl o tom, jaké regulační opatření bude zavedeno, působí spíš jako ustanovení směrnice. Pokud je totiž některá problematika upravena nařízením, bývá přijat vnitrostátní zá-

kon, který obsahuje zpravidla hlavně úpravu výkonu státní správy nebo přestupků. Vzhledem k tomu, že ale nařízení ponechává v řadě oblastí velký prostor členským státům, bude třeba je upřesnit na vnitrostátní úrovni. Tuto volnost lze však hodnotit kladně, jelikož členské státy mohou zohlednit své místní podmínky, kdy určitý druh nemusí mít v podmínkách jednoho státu takový dopad jako v jiné části Evropské unie.¹⁹

Invasních nepůvodních druhů je na území Evropské unie velké množství,²⁰ a proto bylo třeba vybrat ty, které mají významný dopad a je tedy prioritní u nich zajistit prevenci, minimalizaci a zmírnění jejich nepříznivých dopadů. Významným dopadem se myslí, že druhy způsobují v zasažených členských státech natolik závažnou škodu, že by mělo být přijato zvláštní opatření, které dopadá na celou Evropskou unii včetně států, které zasaženy nebyly nebo ani není pravděpodobné, že zasažené budou. Tyto druhy jsou zařazeny na tzv. unijní seznam. Právní úprava na úrovni EU je pak zaměřena pouze na tyto vybrané invazní nepůvodní druhy.²¹

První seznam je obsažen v prováděcím nařízení Komise, kterým se přijímá seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii.²² Původně seznam obsahoval 37 druhů (23 živočichů a 14 rostlin), z nichž většina se na území České republiky příliš nevyskytuje.²³ Tento seznam byl již v roce 2017 poprvé novelizován, a to prováděcím nařízením Komise, kterým se aktualizuje seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii.²⁴ Tím se seznam rozšířil o 12 druhů, takže nyní obsahuje celkem 49 druhů (26 živočichů a 23 rostlin).

Aby mohl být druh zařazen na unijní seznam, musí splnit kritéria podle čl. 4 odst. 3 nařízení o invazních nepůvodních druzích, a tedy být nepůvodní na celém území EU, být schopen vytvořit životaschopnou populaci a rozšířit se do dvou členských států nebo jedné mořské podoblasti, je u něj pravděpodobné, že bude mít nepříznivý dopad na biologickou rozmanitost, lidské zdraví nebo hospodářství, posouzení rizik prokázalo, že je nutné podniknout společné kroky a je pravděpodobné, že zařazením na unijní seznam bude zajištěna prevence, minimalizace nebo zmírnění nepříznivých dopadů. K tomu navíc mohou členské státy vytvořit vnitrostátní seznam invazních nepůvodních druhů, které mají významný dopad na členský stát.

¹⁹ ŠÍMA, J. Legislativa v oblasti nepůvodních a invazních druhů a její změny. *Fórum ochrany přírody*, 2017, č. 3, s. 14–18.

²⁰ Preambule nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů uvádí, že se v Evropské unii nachází přibližně 12 000 nepůvodních druhů, z nichž 10–15 % je podle odhadů invazních.

²¹ Invazní nepůvodní druhy s dopadem na Evropskou unii, Otázky a odpovědi [online]. [cit. 29. 11. 2018]. Dostupné na: <http://invaznidruhy.nature.cz/res/archive/375/061194.pdf?seek=1513258196>.

²² Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1141 ze dne 13. července 2016, kterým se přijímá seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 [online]. [cit. 2. 2. 2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1141&from=EN>.

²³ GÖRNER, T. Nařízení EU k invazním druhům. *Kráska našeho domova*, 2016, č. jaro/léto, s. 20–21.

²⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1263 ze dne 12. července 2017, kterým se aktualizuje seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii přijatý prováděcím nařízením (EU) 2016/1141 podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 [online]. [cit. 2. 2. 2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1263&from=CS>.

Vzhledem k tomu, že do Evropské unie mohou být zavlečány nebo zde vysazovány další nové invazní nepůvodní druhy, je třeba, aby byl unijní seznam průběžně aktualizován alespoň jednou za 6 let. Invazní nepůvodní druh, který již nespĺňuje stanovená kritéria pro to, aby měl významný dopad na EU, bude ze seznamu vyjmut.²⁵

3.3 NAŘÍZENÍ O CIZÍCH DRUZÍCH V AKVAKULTUŘE

Dalším významným nařízením týkajícím se nepůvodních druhů je nařízení o cizích druzích v akvakultuře.²⁶ Cizím druhem je podle čl. 3 odst. 6 nařízení druh nebo poddruh vodního organismu, který se vyskytuje mimo svůj známý přirozený areál rozšíření a mimo oblast svého přirozeného potenciálu rozšíření, ale i polyploidní organismy a uměle křížené druhy, které jsou schopné se rozmnožovat, a to bez ohledu na svůj přirozený areál rozšíření nebo potenciál rozšíření. Místně se nevyskytujícím druhem se podle čl. 3 odst. 7 myslí „*druh nebo poddruh vodního organismu, který se z biogeografických důvodů místně nevyskytuje v určité oblasti v rámci svého přirozeného areálu rozšíření*“.

Nařízení se nevztahuje na chov okrasných vodních živočichů a rostlin v obchodech se zvířaty v zájmovém chovu, zahradních centrech, izolovaných zahradních jezírcích nebo akváriích, jelikož to nespádá do působnosti společné rybářské politiky. Vzhledem k velkému množství výjimek, které nařízení obecně obsahuje, a skutečnosti, že autoři museli vzít v potaz celý region Evropské unie, je úprava značně nedokonalá.²⁷

Pokud má provozovatel akvakultury záměr vysadit cizí druh nebo přemístit místně se nevyskytující druh, musí k tomu mít povolení přijímacího členského státu. K žádosti o povolení přikládá dokumentaci, že záměr není v rozporu se zájmy nařízení o cizích druzích v akvakultuře. Po vypuštění do otevřených zařízení se cizí druhy musí po dobu 2 let nebo po celý rozmnožovací cyklus, podle toho, které období je delší, sledovat.

4. PRÁVNÍ ÚPRAVA ČESKÉ REPUBLIKY

V České republice neexistuje jednotný právní předpis, který by upravoval nakládání s nepůvodními druhy, problematika je roztržštěna do většího množství zákonů. Pomyslný základ obsahuje zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Další dílčí úprava je obsažena v zákonech, které jsou zmíněny dále.

Legislativa v oblasti invazních nepůvodních druhů i rostlin u nás v posledních 25 letech poměrně stagnuje na rozdíl od ostatních členských států EU, jejichž právní

²⁵ Článek 4 odst. 2 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.

²⁶ Podle čl. 4 odst. 1 bodu 25 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice, o změně nařízení Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutí Rady 2004/585/ES se akvakulturou rozumí „*pěstování nebo chov vodních organismů za použití postupů určených ke zvýšení produkce těchto organismů nad přirozenou kapacitu životního prostředí*“.

²⁷ PERGL, J. – PYŠEK, P. – PERGLOVÁ, I. Nepůvodní druhy rostlin, možné příčiny a důsledky invazí. In: FROUZ, J. – MOLDAN B. (eds.). *Příležitosti a výzvy environmentálního výzkumu*. Praha: Karolinum, 2015, s. 33–47.

úprava procházela většími změnami.²⁸ V současné době jsou však připravovány legislativní změny, které souvisí s přijetím nařízení o invazních nepůvodních druzích a nařízení o cizích druzích v akvakultuře, a kterými by mělo dojít k novelizaci všech relevantních zákonů.²⁹ Obě nařízení jsou sice přímo použitelnými předpisy EU, nicméně je nutné zajistit adaptaci českého právního řádu, tedy hlavně stanovit kompetence a zmocnění pro vydání národního seznamu, upřesnit procesní postupy a vytvořit zásady regulace, které budou zohledňovat vlastnosti jednotlivých druhů a s nimi spojená rizika.³⁰ Legislativní změny zajišťuje Ministerstvo životního prostředí, ale jelikož je zde vazba i na předpisy z gesce Ministerstva zemědělství, je celý proces věcně i časově náročný.³¹

4.1 ZÁKON O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY

Cílem tohoto zákona je mimo jiné přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy a k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás. Co se týče systematiky zákona, tak je ochrana rostlin a živočichů před nepůvodními druhy zahrnuta v rámci obecné ochrany, tedy ochrany všech druhů rostlin a živočichů. V rámci novely zákona by z této obecné ochrany měly být vyloučeny nepůvodní druhy, jinak by vznikl rozpor mezi opatřeními k odstranění či regulaci invazních nepůvodních druhů a nástroji obecné druhové ochrany.

Ustanovení § 5 odst. 4 zákona obsahuje definici geograficky nepůvodního druhu, kterým je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu. Tato definice není pojmově ani obsahově zcela v souladu s nařízením o invazních nepůvodních druzích, která obsahuje detailnější definici pojmu „nepůvodní druh“. Můžeme očekávat, že dojde ke sjednocení definic v rámci adaptace právního řádu ČR na toto nařízení, jelikož definice geograficky nepůvodního druhu je v tomto ohledu nadbytečná.

V souladu s principem prevence je možné záměrně rozšiřovat nepůvodní druh do krajiny pouze na základě povolení orgánu ochrany přírody,³² kterým je zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností.³³ Záměrným rozšiřováním se u živočichů myslí jejich aktivní vypouštění, ale i záměrné vytvoření podmínek pro jejich rozšíření.³⁴ Toto preventivní opatření se týká pouze zavlékání nových jedinců nepůvodních druhů, není zde obsažena úprava, která by dopadala na již zavlečené nepůvodní druhy.³⁵ Porušení

²⁸ ŠÍMA, J. Legislativa v oblasti nepůvodních a invazních druhů a její změny. *Fórum ochrany přírody*, 2017, č. 3, s. 14–18.

²⁹ Předkládací zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů a nařízení Rady (ES) č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře [online]. [cit. 30. 3. 2019]. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBANEWTVL>.

³⁰ DOLEJSKÝ, V. K problematice naplňování legislativy EU v oblasti invazních druhů. *Ochrana přírody*, 2017, č. 1, s. 25–27.

³¹ PERGL, J. – ŠÍMA, J. – GÖRNER, T. – PĚKNICOVÁ, J. Biologické invaze a související právní nástroje. *Živa*. Praha: Academia, 2018, č. 5, s. CXXVI–CXXIX.

³² § 5 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

³³ § 77 odst. 1 písm. e) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

³⁴ STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 52–59.

³⁵ STEJSKAL, V. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, 2006, s. 438–441.

této povinnosti ale nenalezneme ve výčtu přestupků, a tudíž za něj není možné uložit sankci. Doplněna by tedy měla být rozhodně sankce za přestupek, jehož skutkovou podstatou by bylo záměrné rozšíření nepůvodního druhu bez povolení, a to spolu s dalšími skutkovými podstatami jako je např. nedbalostní zavlečení a šíření druhu z unijního seznamu.

Povolení záměrného rozšíření je zakázáno na území národních parků (zde se ale zákaz týká pouze rostlin, jelikož vypouštění živočichů je obecně na území národních parků zakázáno), chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a přírodních rezervací, což odpovídá zvláštní ochraně těchto území, nicméně jde o relativní zákaz, a proto je možné udělit výjimku postupem podle § 43.³⁶

Dalším návrhem pro změnu právní úpravy je rozšíření úpravy podle § 89 zákona o ochraně přírody a krajiny, který umožňuje orgánu ochrany přírody odebrat nedovoleně držené jedince zvláště chráněných druhů, i na jedince invazních nepůvodních druhů z unijního seznamu.

Orgán ochrany přírody může v souladu se zvláštními právními předpisy, jako je např. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“) nebo zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“) rozhodnout o odlovu geograficky nepůvodních živočichů.³⁷ Děje se tak formou rozhodnutí ve správním řízení, ve kterém orgán ochrany přírody posuzuje, zda je naplněn zákonný důvod pro odlov a zda jde o geograficky nepůvodního živočicha.³⁸

Nedostatkem zákona je, že právní úprava nevychází z přírodovědných výzkumů, a tedy chybí seznam druhů, jejichž dopady na přírodní ekosystémy jsou biology považovány za nejnebezpečnější, a který by zohledňoval míru rizik jednotlivých druhů.^{39,40} Významný negativní vliv má přitom jen menší část z nich, naopak mnoho z nich může být prospěšných např. z hlediska hospodářského. Druhy by tedy bylo potřeba klasifikovat, aby byly rozlišeny hlavně invazní nepůvodní druhy. Kvůli této potřebě rozlišovat mezi nepůvodními druhy by měl být přijat tzv. národní seznam na základě čl. 12 nařízení o invazních nepůvodních druzích. Je totiž nutné věnovat pozornost i jiným nepůvodním druhům než těm, které jsou uvedeny na unijním seznamu, protože některé z nich se na unijní seznam z různých důvodů nedostaly a pro Českou republiku přesto představují hrozbu (např. norek americký⁴¹). V tomto seznamu by mohlo být rovněž vymezeno území, v kterém budou platit určitá omezení, a také způsob managementu. Z nadřezortní povahy takového seznamu vyplývá, že by měl mít formu nařízení vlády.⁴²

³⁶ TUHÁČEK, M. – JELÍNKOVÁ, J. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015, s. 94.

³⁷ § 5 odst. 6 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

³⁸ STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 60–61.

³⁹ ŠÍMA, J. Legislativa v oblasti nepůvodních a invazních druhů a její změny. *Fórum ochrany přírody*, 2017, č. 3, s. 14–18.

⁴⁰ DOLEŽALOVÁ, H. Právní úprava regulace šíření invazních nepůvodních druhů rostlin a živočichů. *České právo životního prostředí*, 2013, č. 2, s. 7–122.

⁴¹ PERGL, J. – ŠÍMA, J. – GÖRNER, T. – PĚKNICOVÁ, J. Biologické invaze a související právní nástroje. *Živa*, 2018, č. 5, s. CXXVI–CXXIX.

⁴² ŠÍMA, J. Legislativa v oblasti nepůvodních a invazních druhů a její změny. *Fórum ochrany přírody*, 2017, č. 3, s. 14–18.

4.2 ZÁKON O MYSLIVOSTI

Zákon o myslivosti se podle jeho § 1 odst. 1 písm. d) vztahuje mimo jiné i na dovoz a vypouštění živočichů, kteří zatím nežijí na území České republiky. K dovozu a vývozu geograficky nepůvodních druhů živočichů, které jsou považovány Mezinárodní mysliveckou organizací (CIC) za zvěř, je podle § 4 odst. 2 nutný předchozí souhlas orgánu ochrany přírody, orgánu státní správy myslivosti a dodržení veterinárních předpisů, jako je např. veterinární zákon.⁴³ Po takto povoleném vypuštění druhu se tento druh stává zvěří. Za porušení této povinnosti je možné uložit právnické a podnikající fyzické osobě pokutu až do výše 200 000 Kč.⁴⁴

V souladu s § 14 odst. 1 písm. f) je myslivecká stráž oprávněna usmrcovat některé druhy volně žijících živočichů, které nejsou zvěří, konkrétně mývala severního, psika mývalovitého, norka amerického nebo nutrii říční a další vyhláškou stanovené zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí. Žádné další zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí nebyly vyhláškou prozatím stanoveny, takže se ustanovení týká pouze čtyř taxativně vymezených druhů. Nedostatkem tohoto ustanovení je, že k jejich usmrcení je oprávněna pouze myslivecká stráž. Mělo by se zvážit, zda by toto oprávnění neměl mít i myslivecký hospodář, případně uživatel honitby, aby byla eliminace nepůvodních druhů více efektivní.

4.3 ZÁKON O RYBÁŘSTVÍ

Velmi stručnou úpravu obsahuje také zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rybníkářství“). Jeho § 2 písm. s) definuje pro účely tohoto zákona nepůvodní rybu a nepůvodní vodní organismus jako geograficky nepůvodní, geneticky nevhodnou nebo neprověřenou populaci ryb a vodních organismů. Musí se však na území jednotlivého rybářského revíru vyskytovat méně než tři po sobě následující generační populace. K vypouštění těchto nepůvodních druhů ryb a vodních organismů je nutné povolení, které se řídí zákonem o ochraně přírody a krajiny.⁴⁵ V zákoně ovšem chybí sankce za porušení této povinnosti.

Z této definice, která je z hlediska zoogeografie chybná,⁴⁶ vyplývá, že nepůvodnost ryby lze zhojit plynutím času, tedy výskytem tří po sobě jdoucích generačních populací. Ačkoliv na některé druhy nemusí dopadat úprava zákona o rybníkářství, neznamená to, že se nemůže jednat o nepůvodní druh podle zákona o ochraně přírody a krajiny, jehož definice geograficky nepůvodního druhu platí obecně, nikoli pouze pro účely

⁴³ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).

⁴⁴ § 64 odst. 2, § 64 odst. 4 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ § 12 odst. 6 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ LUSK, S. – LUSKOVÁ, V. – HANEL, L. Černý seznam nepůvodních invazních druhů ryb České republiky. In: LUSK, S. – LUSKOVÁ V. (eds.). *Biodiverzita ichtyofauny České republiky (VIII): Biodiversity of fishes in the Czech Republic*. Brno: Ústav biologie obratlovců AV ČR, 2011, s. 79–97.

tohoto zákona, jako stanoví zákon o rybářství.⁴⁷ Z tohoto důvodu se v případě odlovu nepůvodních druhů ryb uplatní i obecná úprava podle § 5 odst. 6 zákona o ochraně přírody a krajiny.

4.4 VODNÍ ZÁKON

S úpravou zákona o rybářství souvisí ochrana povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů obsažená v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.⁴⁸

V rámci podpory života ryb je stanoveno, že do vodních toků a vodních nádrží lze vypouštět ryby a ostatní vodní živočichy nepůvodních, geneticky nevhodných nebo neprovořených populací přirozených druhů pouze se souhlasem příslušného vodoprávního úřadu,⁴⁹ kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.⁵⁰

Pro rozšiřování nepůvodních druhů ryb a ostatních vodních organismů je však potřebné mít i povolení orgánu ochrany přírody podle § 5 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, které rovněž vydává zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností, tudíž je úprava částečně duplicitní.⁵¹

4.5 ZÁKON NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

Tento zákon sice neobsahuje přímo úpravu nepůvodních druhů živočichů, nicméně je provázán s výše zmíněnými právními předpisy. Jeho účelem je ochrana zvířat jakožto živých tvorů schopných pociťovat bolest a utrpení před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich bezdůvodným usmrcením způsobeným člověkem.

Celý zákon je prostoupen principem zákazu usmrcení bez zákonného důvodu. V § 5 odst. 2 pak nalezneme taxativně vymezené důvody k usmrcení, kterými je mimo jiné i depopulace nebo regulování populace zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat, čímž se rozumí soubor soustavně prováděných preventivních opatření, která mají přispět k udržení populace v určité zdravotní a genetické kvalitě. Jejich cílem je omezit rizika, která mohou vzniknout nárůstem populace v jejím teritoriu nebo rizika ohrožení populací volně žijících zvířat, a zabránit nežádoucím vlivům.⁵²

Z důvodu právní jistoty by bylo vhodné v rámci adaptace českého právního řádu na nařízení o invazních nepůvodních druzích přidat samostatný důvod, který by se týkal provádění opatření k regulaci, eradikaci nebo izolaci invazního nepůvodního druhu

⁴⁷ POKORNÁ, L. Nepůvodní druhy ryb. *Ochrana přírody*, 2011, č. 1, s. 12–13.

⁴⁸ Tyto vody jsou upraveny v nařízení vlády č. 71/2003 Sb., o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ § 35 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ § 106 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ HAVELKOVÁ, S. Ochrana přírody a krajiny a vodní zákon. *Ochrana přírody*, 2011, č. 2, s. 18–19.

⁵² § 5 odst. 2 písm. g), j) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

zařazeného na unijní nebo národní seznam, která by byla prováděna pouze osobami s potřebnou odborností (např. veterinární lékař).

5. ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že jsou nepůvodní druhy živočichů i rostlin považovány za jednu z největších hrozeb pro biologickou rozmanitost, je třeba jim věnovat dostatečnou pozornost. Na úrovni Evropské unie se problematice věnují hlavně nařízení o invazních nepůvodních druzích a nařízení o cizích druzích v akvakultuře. Český právní řád nebyl prozatím adaptován ani na jedno z těchto nařízení, nicméně se připravuje rozsáhlá novelizace dotčených právních předpisů, která by měla tento nedostatek odstranit. Nařízení o invazních nepůvodních druzích upravuje tříступňovou hierarchii, a tedy primární důraz klade na prevenci, která by měla být naprosto prvořadým způsobem, jak zastavit šíření nepůvodních druhů, protože představuje vždy nejmenší dopad na životní prostředí a je ekonomicky nejvýhodnější. Po prevenci je na druhém místě eradikace, která je možná v případě výskytu nového nepůvodního druhu, který zatím není příliš rozšířen a může být tedy zlikvidován v celé oblasti svého výskytu. V případě většího rozšíření druhu tedy nepůjde o žádnou hromadnou likvidaci. Pokud je nepůvodní druh již značně rozšířen, členský stát má povinnost usilovat o regulaci jeho šíření a omezení vlivů v rámci kontroly a izolace. Konkrétní podoba regulace se bude v jednotlivých státech lišit podle charakteru výskytu, možnosti šíření druhu nebo vnitrostátní právní úpravě, a je tedy plně v rukou členského státu. Toto nařízení z větší části dopadá pouze na druhy, které jsou uvedeny na tzv. unijním seznamu. Ten by měl být často aktualizován, aby zahrnoval případně nově zavlečené invazní nepůvodní druhy a naopak z něj byly vyjmuty druhy, které již nesplňují stanovené podmínky pro zařazení na tento seznam.

Vnitrostátní právní úprava je oproti té unijní více roztržštěná. Pomyslné jádro se nachází v zákoně o ochraně přírody a krajiny, nicméně se problematiky dotýká množství dalších právních předpisů. Celá úprava se tak stává značně nepřehlednou. V rámci adaptace českého právního řádu na výše zmíněná unijní nařízení je třeba upravit zejména kompetence příslušných orgánů státní správy, procesní postupy, konkrétní podobu regulačních opatření a skutkové podstaty přestupků včetně těch případů, kdy půjde o nezáměrnou introdukci. Dále by měl být přijat tzv. národní seznam, jehož podkladem budou kvalitní přírodovědné výzkumy, a který bude odrážet odlišnou míru rizika jednotlivých druhů, čímž by došlo k odstranění nedostatku unijního seznamu, který může zahrnovat jen druhy, které jsou nepůvodní na celém území Evropské unie, a tudíž nemůže zcela reflektovat situaci jednotlivých členských států.

Obecným problémem právní úpravy nepůvodních druhů je fakt, že se věnuje pouze těm nepůvodním druhům, které jsou zavlečeny mimo svůj přirozený areál kvůli lidské činnosti, nikoliv samovolně. Na druhou stranu nutno přiznat, že právo může regulovat pouze lidskou činnost. Dále se právní úprava soustředí pouze na budoucí introdukci nepůvodních druhů, což je sice v souladu s principem prevence, ale tím pádem nedopadá na nepůvodní druhy, které jsou již zavlečené.

Závěrem je tedy třeba podotknout, že právní úprava prozatím zcela neodpovídá potřebám praxe, je roztržštěná a právní terminologie není jednotná. S nadcházející novelizací relevantních právních předpisů můžeme očekávat, že dojde k odstranění alespoň některých nedostatků vnitrostátní právní úpravy.

Ing. Mgr. Barbora Křížová
Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.
barbora.krizova@ilaw.cas.cz